

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " การศึกษาประเภทของคำถาม และกลวิธีการใช้คำถามในการสอน
วิชาภาษาไทยของครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร " ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของคำถาม และกลวิธีการใช้คำถาม
ในการสอนวิชาภาษาไทย ของครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน
โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 โรงเรียน ภาคปลาย
ปีการศึกษา 2533 จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกตประเภทของคำถาม และแบบสังเกตกลวิธีการใช้คำถาม
ในการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร โดยบันทึกการสังเกตในรูปของความคิด แบบสังเกตประเภทของคำถาม ประกอบด้วย
ประเภทคำถามซึ่งจำแนกตามการแบ่งประเภทคำถามของ เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton
1981) 5 ประเภท และแบบสังเกตกลวิธีการใช้คำถาม ประกอบด้วย กลวิธีการใช้คำถามที่
ผู้วิจัยกำหนดขึ้น 9 กลวิธี โดยใช้คู่มือการสังเกต ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำในการสังเกต
นิยามของประเภทคำถาม ลักษณะและตัวอย่างของคำถามแต่ละประเภท รายละเอียดเกี่ยวกับ
กลวิธีการใช้คำถาม 9 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าสังเกตการเรียนการสอนของประชากรในการวิจัย จำนวน 16 คน คนละ 3 คาบ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 48 คาบ โดยบันทึกเสียงการสอนไว้ด้วย ผู้วิจัยจัดประเภทของคำถาม และกลวิธีการใช้คำถามลงในแบบสังเกตในรูปของความถี่

การวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดย แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของคำถามแต่ละประเภท และกลวิธีการใช้คำถามและจะกลวิธี นำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง

สรุปผลการวิจัย

1. คำถามประเภทที่ครูสอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้มากเป็นอันดับที่ 1 คือ คำถามประเภทความจำ อันดับที่ 2 คือคำถามประเภทการสร้างสรรค์ อันดับที่ 3 คือคำถามประเภทความเข้าใจ รองลงมาคือ คำถามประเภทการนำไปใช้ และครูใช้คำถามประเภทการประเมินค่าน้อยที่สุดในเวลา 1 คาบ ครูถามคำถามโดยเฉลี่ย 15 คำถาม เป็นคำถามประเภทความจำ 8 คำถาม คำถามประเภทการสร้างสรรค์ 3 คำถาม คำถามประเภทความเข้าใจ 2 คำถาม และครูถามคำถามประเภทการนำไปใช้เท่ากับประเภทการประเมินค่า คือ อย่างละ 1 คำถาม
2. กลวิธีการใช้คำถามที่ครูใช้มากที่สุด คือ การทอเวลาหลังการถามเพื่อให้ นักเรียนคิด รองลงมาคือ ครูใช้ภาษาง่าย ประโยคคำถามชัดเจน ลำดับที่ 3 คือ เรียกให้นักเรียนตอบทีละคน กลวิธีการใช้คำถามที่ครูใช้น้อย คือ การให้แรงเสริมแก่นักเรียนที่ตอบถูก และที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ การให้แรงเสริมแก่นักเรียนที่ตอบผิด

อภิปรายผล

ประเภทของคำถามที่ครูใช้

ครูใช้คำถามประเภทความจำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.14 คือ ประมาณ 1 ใน 2 ของคำถามทั้งหมดที่ครูใช้ การที่ครูใช้คำถามประเภทความจำมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก ครูไม่ได้ถามเฉพาะความจำจากเนื้อหาวิชาที่เรียน แต่ยังถามความรู้รอบตัวของนักเรียน ถามประสบการณ์ของนักเรียน ถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ฯลฯ โดยมากครูใช้ถามในขั้นนำ คือถามเพื่อดึงความสนใจของนักเรียน และนอกจากนี้ก็มีคำถามที่ครูมีจุดประสงค์เพื่อย้าให้นักเรียนทราบว่า กำลังเรียนถึงตอนใด หรือต่อไปจะขึ้นหัวข้อใด มักพบในเนื้อหาวิชาหลักภาษา ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บี สมิธและโอ เมอร์ (B. Smith and O. Meux 1962 : 96-110) , เจ แกลเลเกอร์ (J. Gallagher 1965 : 28-36) อรวรรณ เลิศสังข์ (2524 : 81), กัลยา เขียวขำ (2525 : 63), สุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 67) และเดชณรงค์ สุภิมารส (2529 : 59) ที่พบว่าครูใช้คำถามประเภทความรู้ความจำมากที่สุด คือประมาณตั้งแต่ร้อยละ 44.34 ถึงร้อยละ 70.55 ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากคำถามประเภทนี้ครูสามารถคิดได้ทันทีไม่จำเป็นต้องเตรียมมาล่วงหน้า และในการถามคำถามที่ต้องใช้ความคิดระดับสูง เพียง 1 คำถาม ครูอาจต้องใช้คำถามประเภทความจำหลายคำถาม เพื่อนำให้นักเรียนคิดหาคำตอบ

คำถามที่ครูใช้มากเป็นอันดับ 2 คือ คำถามประเภทการสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 19.52 ต่างจากผลการวิจัยของ คณิศศักดิ์ คำแกม (2518 : 58), พรทิพย์ ไชยโส (2522 : 46) , อรวรรณ เลิศสังข์ (2524 : 81) กัลยา เขียวขำ (2525 : 63) , สุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 67) และเดชณรงค์ สุภิมารส (2529 : 59) ซึ่งพบว่าคำถามที่ครูใช้มากเป็นอันดับ 2 คือ คำถามประเภทความเข้าใจ เหตุที่คำถามประเภทการสร้างสรรค์ มีครูใช้มากเป็นอันดับ 2 ต่างจากผลการวิจัยที่ผ่านมานอกจากจะเป็นเพราะลักษณะของโรงเรียนและระดับชั้นเรียนต่างกันแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ คำถาม ประเภทการสร้างสรรค์ ตามการแบ่งประเภทคำถามของ เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton) นี้ รวมเอาคำถามประเภทการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ตามการแบ่งประเภทพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom) เข้าด้วยกัน จากการวิจัยของ สุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 66) พบว่า ครูใช้คำถาม 2 ประเภทนี้รวมกัน ร้อยละ 5.43 เดชณรงค์ สุภิมารส (2529 : 58) พบ ร้อยละ 2.86 และกัลยา เขียวขำ (2525 : 63) พบมีที่ใช้ร้อยละ 1.31

คำถามประเภทที่ครูใช้มากเป็นอันดับ 3 คือ คำถามประเภทความเข้าใจ คิดเป็น ร้อยละ 14.25 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดชณรงค์ สุกุมารส (2529 : 58) ที่พบว่า ครูใช้คำถามประเภทความเข้าใจ ร้อยละ 17.30 และครูหญิงใช้คำถามประเภทความเข้าใจ ร้อยละ 14.67 มากกว่า ผลการวิจัยของ กัลยา เขียวขำ (2525 : 63) ที่พบว่า ครูสอน วิทยาศาสตร์ชั้นประถม 5 และประถม 6 ถามคำถามขึ้นความเข้าใจ เพียงร้อยละ 4.19 และ การวิจัยของ สุชาติา แจ่มจันทร์ (2525 : 66) พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถม 5 ถาม คำถามประเภทความเข้าใจ ร้อยละ 9.38 โดยครูสอนวรรณคดีถามคำถามประเภทความเข้าใจ ร้อยละ 5.96 และครูสอนหลักภาษา ถามคำถามประเภทความเข้าใจ ร้อยละ 12.80

คำถามประเภทที่ครูใช้มากเป็นอันดับที่ 4 คือ คำถามประเภท การนำไปใช้ คิดเป็น ร้อยละ 8.12 แตกต่างจากที่ กัลยา เขียวขำ (2525 : 63) พบว่า ครูประถมใช้คำถาม ประเภทการนำไปใช้ร้อยละ 1.08 สุชาติา แจ่มจันทร์ (2526 : 66) พบว่า ครูประถมใช้ คำถามประเภทนี้ ร้อยละ 3.55 แต่สอดคล้องกับการวิจัยของ เดชณรงค์ สุกุมารส (2529 : 58) ซึ่งพบว่า ครูมัธยมใช้คำถามประเภทการนำไปใช้ร้อยละ 8.87 การที่ผลการวิจัย สอดคล้องกันในข้อนี้ อาจเป็นเพราะ การวิจัยครั้งนี้ ก็กับการวิจัยของ เดชณรงค์ ศึกษาการสอน ในระดับมัธยมศึกษาเหมือนกัน

คำถามประเภทที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ คำถามประเภทการประเมินค่า คิดเป็นร้อยละ 5.99 การที่ครูใช้คำถามประเภทการประเมินค่าน้อยที่สุดอาจเนื่องมาจาก การคิดระดับ ประเมินค่าจัดเป็นระดับสูงสุดของกระบวนการคิดด้านพุทธิปริ เชตตามประเภทของวัตฤประสงค์ทาง การศึกษาของ บี บลูม (P. Bloom 1956 : 201-207) ในแต่ละบทเรียนมีประเด็นที่ครูจะใช้ คำถามให้เกิดความคิดระดับสูงสุดได้น้อยประเด็น ครูจึงถามคำถามประเภทการประเมินค่าน้อย ที่สุด ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา เขียวขำ (2525 : 63) ที่พบว่า ครูถามคำถามประเภทประเมินค่าน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.36 สุชาติา แจ่มจันทร์ (2526 : 66) พบว่าครูถามคำถามประเภทนี้้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.44 และเดชณรงค์ สุกุมารส (2529 : 58) พบว่า ครูถามคำถามประเภทประเมินค่า ร้อยละ 0.24

ปริมาณการใช้คำถามของครู ในแต่ละคาบการเรียน ผู้วิจัยพบว่า ครูถามคำถามเฉลี่ย คาบละ 15 คำถาม คิดเป็นค่าถวมประเภทความจำ 8 ข้อ ประเภทการสร้างสรรค์ 3 ข้อ ประเภทความเข้าใจ 2 ข้อ และประเภทการนำไปใช้กับประเภทการประเมินค่า อย่างละ 1 ข้อ ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของกัลยา เขียวขำ (2525 : 62) ที่พบว่า ครูวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถม 5 , ประถม 6 ใช้คำถามประเภทความรู้ความจำ คาบละ 21.82-28.13 คำถาม ประเภทความเข้าใจ คาบละ 1.05-1.17 คำถาม ประเภทการนำไปใช้ 0.12-0.50 คำถาม ประเภทวิเคราะห์ 0.21-0.30 คำถาม ประเภทการสังเคราะห์ 0.06-0.07 และคำถาม ประเภทการประเมินค่า ไม่มีการใช้เลย นอกจากนี้ยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ สุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 67) ที่พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถม 5 ใช้คำถามประเภท ความจำ คาบละ 8.06-11.22 คำถาม ประเภทความเข้าใจ 0.71-1.40 คำถามประเภท การนำไปใช้ 0.33-0.49 คำถาม ประเภทการวิเคราะห์ 0.24-0.97 คำถามประเภทการ สังเคราะห์ ไม่มีการใช้เลย และประเภทการประเมินค่า คาบละ 0.11 แต่ผลการวิจัยนี้ แตกต่างอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ เดชณรงค์ สุกุมารส (2529 : 63) ที่พบว่า ใน 1 คาบ ครู ใช้คำถามโดยเฉลี่ย 168.04 คำถาม แบ่งเป็น ประเภทความรู้ความจำ 79.14 คำถาม ประเภทความรู้ความจำ 79.14 คำถาม ประเภทความเข้าใจ 29.07 คำถาม ประเภทการ นำไปใช้ 14.90 คำถาม ประเภทการวิเคราะห์ 4.55 คำถาม ประเภทการสังเคราะห์ 0.27 คำถาม และประเภทการประเมินค่า 0.40 คำถาม

สาเหตุที่ปริมาณคำถามแตกต่างกันมากเช่นนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะวิชาแตกต่างกัน การสอนวิทยาศาสตร์ที่เป็นอยู่ขณะนี้คือ เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะ คือครูพยายามให้นักเรียนคิดได้เอง โดยใช้คำถาม และเหตุผลอีกประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะ เดชณรงค์ สุกุมารส สนใจ ศึกษาคำถามที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาด้วย แต่การวิจัยครั้งนี้ไม่สนใจศึกษาคำถามที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา

กลวิธีการใช้คำถามที่ครูใช้

ครูทอเวลาให้นักเรียนคิดหลังการถามมากที่สุด คือ ร้อยละ 97.01 การทอเวลาหรือหยุดคอยหลังถามคำถาม จะช่วยให้นักเรียนได้มีเวลาคิดคำตอบ ดังที่ อีเมอร์สัน ทจาร์ท (Emerson Tjart 1980 : 5308-A) ได้เสนอแนะให้ครูคอยอย่างน้อย 3 วินาที หลังจกถามคำถาม จากการสังเกต ครูหยุดคอยคำถามของนักเรียนประมาณ 1-2 วินาที คำถามที่ครู

ไม่หยุดคอยคำตอบมักเป็นคำถามง่าย ๆ และมักตอบว่า ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เห็น-ไม่เห็น ส่วนคำถามที่ยากขึ้น ครูจะหยุดให้คิด ไม่ว่าหลังจากนั้นครูจะให้นักเรียนตอบทีละคน, ตอบพร้อมกัน หรือครูตอบคำถามเอง

ครูใช้ภาษาง่าย ประโยคคำถามชัดเจน ออกเสียงได้ยินทั่วถึงทั้งชั้นเรียน ร้อยละ 95.87 ส่วนอีกร้อยละ 4.13 นั้น ครูถามไม่ชัดเจน สังเกตได้จากนักเรียนไม่เข้าใจคำถาม ไม่สามารถตอบหรือเดาคำตอบได้ แม้ว่าครูจะหยุดคอยแล้ว เช่น ชวนข้างชวนแผนเป็นอย่างไร เป็นอย่างไรรามเกียรติ์ ประโยคนี้เป็นอะไร ซึ่งเมื่อครูถามไปแล้วนักเรียนตอบไม่ได้ ครูก็มักเปลี่ยนคำถามใหม่ บางครั้งครูก็เปลี่ยนวิธีการถามใหม่ที่ที่ครูพูดประโยคแรกจบ แสดงว่าครูทราบว่ คำถามของตนยังไม่ชัดเจน โดยไม่ต้องรอดูปฏิกิริยาจากนักเรียน

ครูเรียกนักเรียนตอบทีละคน เป็นกลวิธีการถามที่ครูใช้มากเป็นลำดับที่ 3 แต่มีปริมาณไม่ถึงครึ่ง คือ จาก 100 คำถาม ครูให้นักเรียนตอบทีละคนเพียง 46.72 คำถามเท่านั้น โดยที่เหลือ ครูถามแล้วตอบเอง 31 คำถาม จาก 702 คำถาม คิดเป็นร้อยละ 4.04 ครูถามแล้วผ่านไปไม่สนใจคำตอบ 12 คำถาม จาก 702 คำถาม คิดเป็นร้อยละ 1.05 นอกนั้นครูปล่อยให้ให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น ซึ่งขัดกับหลักการใช้คำถามในห้องเรียน ซึ่งควรให้นักเรียนตอบทีละคน ไม่ใช่ตอบพร้อมกันทั้งชั้น ดังที่ บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527 : 239) กล่าวว่า อย่าเปิดโอกาสหรืออนุญาตให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น ควรให้ตอบทีละคน หรือครูเรียกให้ตอบดีกว่า นักเรียนจะรู้สึกรับผิดชอบมากขึ้น

การที่ครูให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งห้องเป็นปริมาณมากเช่นนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกัลยา เขียวขำ (2525 : 81) ที่พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ เรียกนักเรียนตอบทีละคน เพียงร้อยละ 8.98 คือเฉลี่ย ชั่วโมงละ 3 คน และนักเรียนตอบคำถามพร้อมกันเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ สุชาติา แจ่มจันทร์ (2526 : 81) ก็พบว่า ครูให้นักเรียนตอบทีละคนเพียงร้อยละ 14.31 คือเฉลี่ยชั่วโมงละ 4 คน การที่ครูให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งห้องนี้เป็นผลให้ ครูเรียกนักเรียนตอบไม่ทั่วถึงทั้งห้อง คือ เรียกนักเรียนได้เพียงร้อยละ 30.63 เท่านั้น และครูเรียกนักเรียนโดยการสุ่มเพียงร้อยละ 26.64 และการที่ครูให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น สันนิษฐานได้ว่าเป็นเพราะถามคำถามประเภทความจำมาก คำถามประเภทนี้มักมีคำตอบเดียว จึงสามารถตอบพร้อมกันได้

ครูใช้คำถามรุกหรือคำถามบรู๊พื้น หรือคำถามที่ง่ายขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนคิดคำตอบ เมื่อตอบคำถามแรกไม่ได้ หรือให้นักเรียนขยายความเมื่อคำตอบของนักเรียนไม่สมบูรณ์ ร้อยละ 19.66 และครูให้นักเรียนหลายคนได้ตอบคำถามเดียวกัน ร้อยละ 10.97 นับเป็นปริมาณที่สูง ต่างจากการวิจัยของกัลยา เขียวขำ (2525 : 82) ที่พบว่า ครูใช้คำถามรุก เพียงร้อยละ 1.52 โดยครูเป็นผู้อธิบายคำตอบเพิ่มเติมแทนเสียเองแทนจะเรียกนักเรียนคนเดิมหรือคนอื่นให้ขยายคำตอบ และสุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 82) พบว่าครูเปิดโอกาสให้นักเรียนหลายคนตอบคำถามเดียวกัน เพียงร้อยละ 3.97

อนึ่ง ในการถามคำถามรุก หรือถามให้ขยายความ บางครั้งครูมิได้ถามเฉพาะนักเรียนคนเดิม แต่เรียกให้นักเรียนคนอื่นตอบคำถามเดียวกับเพื่อนอีกด้วย ครูภาษาไทยโรงเรียนสาธิตจำนวนหนึ่ง ใช้กลวิธีทั้ง 2 นี้ ประสมกลมกลืนกันไป

ด้านการให้แรงเสริมแก่นักเรียน ครูให้แรงเสริมเมื่อนักเรียนตอบถูกน้อยมาก คือ ร้อยละ 3.28 เท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา เขียวขำ (2525 : 84) ที่พบว่า ครูให้แรงเสริม เมื่อนักเรียนพยายามตอบคำถามหรือตอบคำถามได้น้อยมาก คือ เพียงร้อยละ 2.56 หรือประมาณ 1 ครั้งต่อชั่วโมง และงานวิจัยของ สุชาดา แจ่มจันทร์ (2526 : 62, 82) ที่พบว่า ครูให้แรงเสริมแก่นักเรียนเพียงร้อยละ 2.04 หรือเฉลี่ย ชั่วโมงละ 2 ครั้ง ยิ่งกลวิธีการให้แรงเสริมแก่นักเรียนที่ตอบผิด หรือตอบไม่ได้ ครูภาษาไทยโรงเรียนสาธิต ยิ่งใช้น้อยลงไปอีก คือ ครูให้แรงเสริมนักเรียนที่ตอบผิด เพียงร้อยละ 0.86 เท่านั้น คือ เมื่อนักเรียนตอบคำถามครูมักจะบอกว่า ถูก หรือ ผิด ใช่ หรือ ไม่ใช่ หรือไม่เช่นนั้นครูก็บอกคำตอบที่ถูกต้องเลย และบางครั้งครูก็ทำโทษเบาๆ เช่น ให้นินจนกว่าจะตอบคำถามข้อใดข้อหนึ่งได้ เป็นต้น ทั้ง ๆ ที่การให้แรงเสริม จะช่วยให้นักเรียนอยากตอบคำถามและตอบคำถามมากขึ้น และการให้แรงเสริมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติของนักเรียน (กัลยา เขียวขำ 2525 : 84)

ผู้วิจัย พบว่า มีกลวิธีการใช้คำถามประการอื่น ที่ครูภาษาไทยโรงเรียนสาธิตใช้ คือ เรียกชื่อนักเรียนก่อนจึงถามคำถาม รวม 6 ครั้ง จาก 702 คำถาม คิดเป็นร้อยละ 0.85 การที่ครูเรียกชื่อนักเรียนก่อนถามคำถาม เป็นเพราะนักเรียนนั่งเหม่อ หรือทำงานอื่นอยู่ ซึ่งเป็นกลวิธีที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียนคนอื่น ดังที่ บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์

(2527 : 238) เสนอแนะว่า ครูอาจเรียกชื่อนักเรียนก่อนจึงตั้งคำถาม ในกรณีที่ต้องการให้นักเรียนผู้หนึ่งหันกลับมาตั้งใจเรียน หรือสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า หรือชื่อยาย ทั้งนี้เพื่อให้ เขารู้ตัวว่ากำลังจะต้องทำอะไร จะได้เตรียมตัวทัน

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูทวนคำตอบของนักเรียนบ้างเล็กน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. แม้จะยังไม่มีการกำหนดว่า ครูแต่ละวิชาควรใช้คำถามประเภทใดเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใดใน 1 คาบ แต่การที่พบว่า ครูภาษาไทยโรงเรียนสาธิตใช้คำถามประเภทความจำมากที่สุด และเกินร้อยละ 50 ของคำถามทั้งหมด ทั้งที่คำถามประเภทนี้ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนน้อยที่สุดในกระบวนการถามทั้ง 5 ประเภท จึงสมควรที่ครูจะตระหนักถึงความสำคัญของการถาม และผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ หรืออบรมครู ก็ควรส่งเสริม หรือปรับปรุงให้ครูเข้าใจ และมีความสามารถในการเลือกใช้คำถาม ให้เหมาะสมแก่จุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน

2. จากการสังเกตพบว่าครูใช้คำถามท้ายบทเรียนหรือแนวทางของคำถามท้ายบทเรียนเป็นเครื่องมือในการสอน ดังนั้นผู้ผลิตหนังสือเรียนจึงควรให้ความสำคัญต่อคำถามท้ายบทเรียน โดยส่งเสริมให้มีคำถามหลายประเภท เท่าที่พิจารณาจากคำถามท้ายบทเรียนในหนังสือเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคำถามประเภทความรู้ความจำในใจความสำคัญของแต่ละตอน แต่ละย่อหน้า คำตอบก็มักปรากฏชัดเจนอยู่ในเนื้อเรื่อง ที่อ่านซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะช่วยพัฒนาทักษะความคิดของนักเรียน

3. นักเรียนโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนที่กล้าคิด มีความริเริ่ม สร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และมีการยอมรับในการแสดงออกของเพื่อนฝูง อาจเป็นเพราะการที่ครูใช้คำถามประเภทสร้างสรรค์กับนักเรียนมากกว่าครูในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งมีผู้วิจัยว่า ครูใช้คำถามประเภทสร้างสรรค์น้อย ดังนั้น ครูโดยทั่วไปจึงควรใช้คำถามประเภทการสร้างสรรค์ให้มากขึ้น และลดคำถามประเภทความจำลงบ้าง เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาไม่ใช่ให้นักเรียนมีความสามารถในการท่องจำข้อความรู้ แต่เป็นการนำความรู้มาใช้สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

4. ครูภาษาไทยโรงเรียนสาธิตควรวใช้กลวิธีการถามในส่วนที่ยังใช้น้อยอยู่ให้มากขึ้น เช่น การให้แรงเสริม การให้นักเรียนตอบอย่างมีระเบียบ เป็นต้น เพราะครูโรงเรียนสาธิตจะต้องเป็นครู เป็นผู้นำ เป็นตัวอย่าง เป็นผู้ฝึก และเป็นผู้สอนนิสิตนักศึกษาวิชาครูจึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องสมบูรณ์ทุกประการ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องการใช้คำถามในวิชาอื่นในระดับมัธยมศึกษาบ้าง โดยอาจใช้วิธีการสังเกต ควบคู่ไปกับวิธีการอื่น
2. ควรวิเคราะห์คำถามท้ายบทเรียนในหนังสือเรียน เพื่อดูทั้งปริมาณและคุณภาพของคำถาม ว่าสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความคิดของนักเรียนในชั้นสูงได้หรือไม่
3. ควรวิจัยหาสัดส่วนปริมาณคำถามที่เหมาะสมที่ครูควรวใช้ในแต่ละคาบว่า ควรมีคำถามประเภทใด มากน้อยเพียงใด
4. ควรทำวิจัยเรื่องกลวิธีการสอนด้านอื่น ๆ ของครูโรงเรียนสาธิต เพื่อประโยชน์ในการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย